

25 jaar waarnem(ing)en

25 jaar De Vlinderstichting betekent ook 25 jaar waarnemingen verzamelen. Vanaf het allereerste begin is dit een van de kernactiviteiten van ons geweest. En nog steeds is dat zo. Maar er is natuurlijk wel het nodige veranderd in die tijd.

1983-1986 Het Landelijk Dagvlinder Project

Dit project was al gestart in 1980. Doel was het verzamelen van zoveel mogelijk waarnemingen om zo een inzicht te krijgen in de dagvlinderfauna vroeger en nu. En dat was een enorm succes. Jaarlijks kwamen tienduizenden waarnemingen binnen. Daarnaast werkten de trekkers van het project (eerst Wim Geraedts, later Marnix Tax) aan het stimuleren van vrijwilligers, verzamelen van collectie- en literatuurwaarnemingen en het schrijven van de teksten voor de voorlopige en later de definitieve 'Atlas van de Nederlandse dagvlinders', die uiteindelijk in 1989 zou verschijnen.

Het doorgeven van waarnemingen ging toen nog in grote en ingewikkelde formulieren, naar goede traditie met wel drie doordrukvelen (wie kent het nog?). Wel werd alles meteen ingevoerd in een computer, toen nog zeker niet iets dat vanzelfsprekend was. Niet alleen wilden we zoveel mogelijk informatie verzamelen, elektronische opslag was nog erg duur. Daarom moest alles zo minimalistisch mogelijk gecodeerd worden. Dus de 1 voor 1983 kon best wegblijven.

1986-1989 (?): een tussenperiode.

Dit is misschien we de enige periode waarin we niet heel actief waarnemingen hebben verzameld. De veldperiode van het Landelijk Dagvlinder Project was voorbij, de atlas was er nog niet, Marnix Tax was er nog druk mee. Toch bleven enthousiaste waarnemers meldingen doorgeven. Die werden vertoetst en gingen dus keurig het bestand in. 1989 zou het vlinderjaar worden, en dat moest een jaar vol festiviteiten worden. Daartoe behoorde ook

een nieuw project om vlindergegevens actief te gaan verzamelen. Het oranjetipje was de soort in het vlinderjaarlogo en in dat jaar werd iedereen gevraagd de waarnemingen van het oranjetipje door te geven: een doorslaand succes.

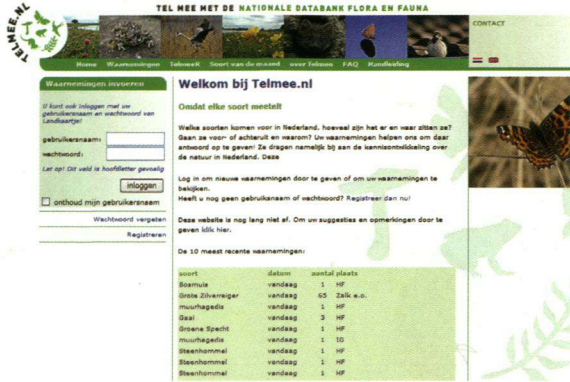
1990-1995: Vlinders in het Nederlandse landschap

Formeel waren er twee projecten: dagvlinders in kleine landschapselementen en vlinders in het Nederlandse Landschap, maar alles wat de waarnemers instuurden namen we natuurlijk mee en kwam terecht in een grote database. Het aantal waarnemingen vertoonde een sterke groei, al kwam alles nog gewoon op papieren formulieren binnen.

1990: start van het Landelijk Meetnet Vlinders

Naast het verzamelen van losse waarnemingen mochten we in 1990 van start gaan met systematische vlindertellingen: vlindermonitoring. Vanaf het begin al een succes, en nog steeds een van de pijlers onder De Vlinderstichting en het verzamelen van vlinderdata. Want losse waarnemingen geven inzicht in de verspreiding van vlinders over het land, maar om echt te weten hoe het met een soort gaat is meer nodig. En het Landelijk

Tekst:
Chris van Swaay

Meetnet verschaft die informatie. Samen met het CBS, het Ministerie van LNV en natuurlijk de honderden tellers wordt in 2008 al weer voor de negentiende keer geteld. Nu geven de meeste waarnemers hun waarnemingen trouwens online

door, wat een hoop intypwerk scheelt en de waarnemingen direct beschikbaar maakt.

1995-2003: naar een nieuwe atlas

Ondanks dat de 'oude' atlas pas zes jaar oud was, werd toch al weer gedacht over een nieuwe. Er gebeurde tenslotte van alles: het tweekleurig hooibeestje was al jaren niet meer gezien (was hij nou echt weg?), waren er nou nog wel grote vossen in Limburg, en waar was de veldparelmoervlinder gebleven? Maar ook waren er meldingen van boswitjes in ons land (zouden die echt vaste populaties krijgen in Nederland?) en werden er meer en meer koninginnenpages gezien. Tegelijkertijd verdwenen de veenvlinders van de ene na de andere locatie.

2003-nu: inhaalslagen

Met de Flora- en faunawet kwam er steeds meer behoefte aan actuele informatie over de verspreiding van beschermde soorten, waaronder vlinders. Reden om gericht te gaan zoeken naar deze soorten op plekken waar ze al enkele jaren niet meer gemeld waren. Natuurlijk leverde dit meer op dan alleen waarnemingen van beschermde soorten en groeide het aantal waarnemingen gestaag.

2005-2008: Landkaartje

Met de groei van internet werd het online doorgeven van waarnemingen steeds gewoner. De Vlinderstichting ontwikkelde daarom zelf het online invoerprogramma Landkaartje. En dat was vanaf de start een groot succes en zorgde voor een nieuwe stijging in het aantal waarnemingen.

Nu: Telmee.nl, waarneming.nl en smartphones Online doorgeven is inmiddels de belangrijkste bron van waarnemingen over vlinders geworden. Als extra uitbreiding ontwikkelde De Vlinderstichting en waarneming.nl samen een invoermodule voor smartphones. Maar ondanks deze moderne ontwikkelingen verliezen we ook de papieren formulieren niet uit het oog. Niet iedereen is gecharmeerd van computers, dus het is nog steeds mogelijk om een briefje met waarnemingen of een formulier naar ons op te sturen. Al moeten we wel eerlijk zeggen dat we het liever online hebben, want zo kun je preciezer je melding doorgeven en het bespaart ons een hoop werk.

En de toekomst?

Blijf vooral vlinders doorgeven, want dit is de basis onder een efficiënte vlinderbescherming. Samen met het Landelijk Meetnet Vlinders levert dit ons de informatie hoe het met de vlinders gaat, waar extra aandacht nodig is en hoe we die het beste kunnen inzetten. Zo weten we nu dat de veldparelmoervlinder toch nog af en toe in Nederland zit, dat de boswitjes echt zijn gekomen, en dat het tweekleurig hooibeestje echt weg is. Voor de veenvlinders, de veldparelmoervlinder, de grote vuurvlinder en het gentiaanblauwtje zijn beschermingsplannen gemaakt.

De grote vuurvlinder is een van de soorten waarvoor een beschermingsplan is gemaakt.

Ad H. Baas